

LANU! FESTIVAALI 2024

TEHTÄVÄMATERIAALIPAKETTI 3

NUORET AIKUISET

+16-VUOTIAAT

SISÄLLYSLUETTELO

I LUOVUUS, SARJAKUVAT JA MUSIIKKI

Ohjelma 9: Hevimpää sarjakuvaa.....	4
1 Ennen dokumentin katsomista.....	4
2 Dokumentin katsomisen aikana.....	4
3 Dokumentin katsomisen jälkeen.....	5
4 Itseilmaisua!.....	5

II MITEN KIRJAILIJAKSI TULLAAN

Ohjelma 11: Esikoiskirjailijan eksymiskartta.....	7
1 Ennen dokumentin katsomista.....	7
2 Dokumentin katsomisen aikana.....	7
3 Dokumentin katsomisen jälkeen.....	8
4 Itseilmaisua!.....	9

III LUKUTEHTÄVÄ

Ohjelma 10: Vaihtoehtoisten todellisuuksien fantasiaa.....	10

LIITE 1 Kirjoja, jotka vievät erilaisiin maailmoihin ja kulttuureihin.....	12

LIITE 2 Eläytymään! – Suullisia ilmaisuharjoituksia luetun kirjan pohjalta....	14

Tehtävät © LANU ry

Nämä tehtävät on tarkoitettu opetuskäyttöön LANU! festivaalin yhteydessä hyödynnettäväksi. Tehtäväsivuja saa tulostaa ja monistaa ja jakaa myös sähköisessä muodossa oppilaiden käyttöön. Tehtäviä saa myös vapaasti muokata ja soveltaa oman luokan käyttöön sopiviksi.

OHJE OPETTAJILLE:

Ohjelmat ilmestyvät ajastetusti LANU! festivaalin **Youtube-kanavalle** toukokuussa 2024. Dokumentit julkaistaan 5.5. ja paneelikeskusteluiden tallenteet 13.5. HUOM! Lisäksi vuoden 2022 paneelit ja dokumentit ovat uudelleen katsottavissa, ja myös niihin liittyviä tehtäväpaketteja voi hyödyntää opetuksessa. Ohjelmakartta löytyy tapahtuman verkkosivulta www.lanufestarit.fi (katso kohta "Ohjelma 2024"). Videotallenteet ovat katsottavissa kevätlukukauden loppuun saakka. Ohjelmat on jaettu kolmelle eri ikäryhmälle (8–12-vuotiaat, 13–15-vuotiaat ja 16+). Tarkemmat ohjelmakuvaukset ovat videotallenteiden saatetiedoissa. Kovin perusteellista kuvausta sisällöstä emme kuitenkaan voi etukäteen antaa, joten jos olet epävarma sopiiko ohjelman sisältö luokallesi, katso ohjelma ensin itse.

Käythän läpi oppilaiden kanssa festivaalin turvallisemman tilan periaatteet yleisölle ennen ohjelman seuraamista. Ohjaathan omia oppilaitasi myös festivaalin aikana esimerkiksi asiallisessa kommentoinnissa. Asiattomat kommentit poistetaan tapahtumatoimikunnan toimesta.

Yleisö voi julkaista kommentteja tapahtuman sosiaalisen median kanavilla. LANU! festivaaliin kuuluu vuonna 2024 sosiaalisessa mediassa osin suorina lähetyksinä tapahtuva vapaaohjelma-kokonaisuus LANU! Freestyle. Freestyle-ohjelman tuottavat vapaaehtoisina sen esiintyjät, jotka ovat vastuussa ohjelmiansa sisällöstä, toteutumisesta ja sopivuudesta kohderyhmälle. LANU ry toimii ainoastaan ohjelmiston kokoajana eikä määritä millään tavalla yksittäisten esitysten sisältöä. Mikäli toivot oppilaitesi katsovan jonkin Freestylen ohjelmista, kysy tarkemmat tiedot ohjelmasisällön sopivuudesta ja sisällöstä suoraan sen järjestäjältä. Turvallisemman tilan periaatteet koskevat kaikkia esiintyjä. Suorina lähetyksinä tapahtuvia Freestyle-ohjelmia voi kommentoida myös reaaliaikaisesti. Kaikessa kommentoinnissa on noudatettava turvallisemman tilan periaatteita:

Turvallisemman tilan periaatteet yleisölle

- Emme tee oletuksia kenenkään taustasta, sukupuolesta, seksuaalisuudesta, toimintakyvystä tai varallisuudesta. Näistä ominaisuuksista ei myöskään ole kohteliasta udella.
- Kunnioitamme muiden emotionaalisia rajoja ja pyydettäessä korjaamme käytöstämme.
- Annamme kaikkien osallistua keskusteluun.
- Emme kommentoi kenenkään kehoa tai arvota ketään heidän kehonsa perusteella.
- Emme käyttyädy uhkaavasti tai väkivaltaisesti.
- Emme trollaa, kiusaa tai pilkkaa.
- Ota vastuu omasta toiminnastasi.

I LUOVUUS, SARJAKUVAT JA MUSIIKKI

OHJELMA 9: Hevimpää sarjakuvaa

JP Ahonen on kansainvälisesti tunnettu pitkän linjan sarjakuvataiteilija ja kuvittaja, jonka teosten aiheet kietoutuvat usein vahvasti raskaamman musiikin ympärille. Ulkomailla hänet tunnetaan parhaiten sympaattisesta black metal -bändi Belzebubsista kertovasta verkkosarjakuvasta, joka on luonut ympärilleen intohimoisen fanikunnan ja oikeaa musiikkia! Dokumentissa JP kertoo, miten graafikosta tuli sarjakuvantekijä, ja valottaa työtään suosittuun *Belzebubs*-sarjakuvan parissa.

1 ENNEN DOKUMENTIN KATSOMISTA

Keskustelkaa ryhmissä luovuudesta ja luovan työn prosessista.

Apukysymyksiä keskustelun herättämiseksi:

Millaista kokemusta teillä on luovasta työskentelystä? Voitte miettiä erityisesti taiteen tekemistä (musiikki, kirjoittaminen, kuvataide jne.), mutta muistakaa luovuuden ja ongelmanratkaisukyvyyn merkitys myös muissa kuin taidealan töissä.

Mikä ruokkii luovuutta? Mikä haittaa luovuuden toimimista? Mitä tehdä, jos tulee umpikuja tai blokki? Kannattaako odottaa inspiraatiota vai ryhtyä vain hommiin?

Mitä tietoa teillä on kirjailijan, kuvittajan tai sarjakuvantekijän työstä? Mitä tiedätte kirjan-tekoprosessista? Miten arvelette sarjakuvien syntyvän? Entä musiikin?

2 DOKUMENTIN KATSOMISEN AIKANA

Tee muistiinpanoja siitä, mitä saat tietää sarjakuvanteosta luovana prosessina.

Millaisia vaiheita prosessissa on? Miten JP Ahonen kuvailee hetkiä, kun jollekin projektille syntyy idea tai alkusysäys? Miten asiat etenevät vaiheesta toiseen? Entä miten Ahonen on toiminut tilanteissa, joissa luovuus on jostain syystä lukossa ja piirtäminen ei kiinnosta? Millaista inspiraatiota esimerkiksi somen mahdollisuudet ovat antaneet? Entä miten eri lajit (musiikki, sarjakuva) inspiroivat toisiaan?

3 DOKUMENTIN KATSOMISEN JÄLKEEN

Valitse yksi seuraavista kirjoitustehtävistä.

1. Analysoi, miten dokumentissa käsitellään luovuutta sarjakuvantekijän työssä.
(n. 4 500 merkkiä)
2. Valitse ja lue katkelma JP Ahosen *Perkeros*-sarjakuvateoksesta.
 - 2.1 Analysoi, miten katkelmassa näkyy paikallisuus (tamperelaisuus). (n. 2 000 merkkiä)
 - 2.2 Analysoi realismin ja fantasian suhdetta katkelmassa. (n. 2 500 merkkiä)
3. Valitse ja lue katkelma JP Ahosen *Belzebubs*-sarjakuvateoksesta.
 - 3.1 Erittele sarjakuvan rakennetta. Miten sarjakuva toimii sekä yksittäisinä strippeinä että jatkuvajuonisenä kertomuksena? (n. 2 000 merkkiä)
 - 3.2 Tulkitse sarjakuvaa metallimusiikkikulttuurin kuvauksena. (n. 2 500 merkkiä)

4 ITSEILMAISUA!

Bänditarinoita

Muodostakaa 4–5 hengen ryhmiä.

Jokaisen ryhmän tehtävä on luoda kuvitteellinen **bändi** tai **artisti** ja kehittää fiktiivistä materiaalia sen ympärille. Aloittakaa päättämällä yhtyeen tai taiteilijan nimi sekä musiikkigenre. Genre voi olla mikä tahansa.

Luonnostelkaa seuraavaksi bändin jäseniä taiteilijanimineen. Yksittäisen artistin kohdalla miettikää taustajoukkoja hänen takanaan. Ideoikaa yhdessä, millainen historia bändillä on, millainen heidän uusin julkaisunsa on jne. Muistiinpanojen ei tarvitse olla täydellisiä. Tärkeintä on alkuun pääsy – siitä ideat lähtevät rönsyämään!

Valitkaa sitten alla olevalta listalta vähintään 4 luovaa teosta, joita lähdette työstämään. Voitte tehdä tiivistä yhteistyötä tai voitte jakaa vastuita niin, että jokainen ryhmäläinen käyttää osaamistaan ottaen päävastuun yhdestä osiosta. Muistakaa kuitenkin koordinoita kokonaisuutta myös yhdessä! Olkaa "bändi"!

VAIHTOEHDOT (VALITAAN VÄHINTÄÄN 4):

- KAPPALEEN SANOITUS Kieli voi olla mikä tahansa kieli, jota ainakin yksi ryhmäsänne osaa. Kappaleessa voi myös yhdistellä useampaa kieltä.
- KAPPALEEN SÄVELLYS JA SOVITUS Musiikin voi toteuttaa valitsemillanne soittimilla ja/tai musiikin tekemiseen tarkoitettulla ohjelmistolla. Esimerkiksi räp-musiikkiin sopivia valmiita biittejä voi ladata ilmaiseksi verkosta ja käyttää oman kappaleen pohjana.
- SARJAKUVA BÄNDIN/ARTISTIN ELÄMÄSTÄ Aiheita esimerkiksi musiikin tekeminen, bändin sisäiset ihmissuhteet tai yllättävä käänne keikalla. Toteutustekniikka vapaa.
- BÄNDIN LOGO Toteutustekniikka vapaa.
- LEVYN KANSITAIDE Toteutustekniikka vapaa.
- BÄNDIN/ARTISTIN PROMOKUVA Ottakaa valokuva, jossa bändin jäsenet ovat esillä. Huomioikaa asut ja maskeeraus – eläytyminen bändin rooleihin. Käsitelkää valokuva, ja jos mahdollista, tulostakaa se julisteeksi.
- SKETSI TAI LYHYTDRAAMA BÄNDIN/ARTISTIN ELÄMÄSTÄ Käsikirjoittakaa ja valmistelkaa lyhyt kohtaus yleisölle esitettäväksi.
- BÄNDIN/ARTISTIN PODCAST- TAI RADIOHAASTATTELU Toteuttakaa tallennus rauhallisessa tilassa esimerkiksi puhelimen sanelimella. Päätäkää, kuka tai ketkä toimivat haastattelijoina ja valmistelevat kysymykset.

Projektin päätteeksi järjestäkää kevätfestarit, joilla jokainen ryhmä esittelee bändinsä/artistinsa ja luodut teokset.

Pohtikaa lopuksi ryhmässä, miten luova prosessi eteni. Etenikö tekeminen tasaisesti, vai tuli-liko äkillisiä spurtteja, takapakkeja tai jopa blokkeja? Pääsittekö flow-tilaan, koittekö onnistumisen hetkiä? Mitä opitte luovasta työskentelystä?

Miten voisitte hyödyntää luovaa tekemistä enemmän

- omalla alallanne
- muissa opinnoissa
- arjessa?

II MITEN KIRJAILIJAKSI TULLAAN

OHJELMA 11: Esikoiskirjailijan eksymiskartta

Toisinaan unelmat vaativat vuosikymmenten määrätietoista työtä toteutuakseen. **Vehka Kurjenmiekan** esikoisteos *Kellopelisydän* aloittaa grimhyggeä edustavan fantasiasarjan, jossa salamurhaajien sydämen paikalla tikittää armoton kellopeli ja harhoilla peitellään totuuksia. Kaiken taustalla kuiskii meri ja oikukkaat vuodenaajat. Kurjenmiekkä pohtii kirjallisuuden merkitystä elämässään ja kertoo matkaansa kirjailijaksi osin omien päiväkirjamerkintöjensä kautta. Vierailemme esikoisromaanin julkkareissa, karunkalaisissa maisemissa ja Kiasmassa, jonka valon ääreltä löytyi rauha kirjoittaa. Taustalla soi kirjailijan itsensä tapailema banjo sekä *Kellopelisydämestä* tuttu sävelkulku.

1 ENNEN DOKUMENTIN KATSOMISTA

Kirjoita viesti 5 vuotta nuoremmalle itsellesi.

Muistele elämääsi, haaveitasi ja vaikeuksiasi 5 vuotta sitten. Mitä tuolloin ajattelit, toivoit tai pelkäsit? Mitä haluaisit sanoa nuoremmalle itsellesi nyt?

Kirjoita kirje, sähköposti tai mikä tahansa vapaamuotoinen viesti. Sinun ei tarvitse näyttää tätä tekstiä kenellekään. Kirjoita vain itsellesi.

2 DOKUMENTIN KATSOMISEN AIKANA

Katso dokumentti mieluiten pariin kertaan ja kokoa ajatuskarttaan tietoja ja avainsanoja aiheesta "tie esikoiskirjailijaksi".

Millaisia vaiheita, pettymyksiä, onnistumisia matkalla tulee? Päätyykö kartta umpikujiin ja solmuihin? Tavanomaisen ajatuskartan sijaan tästä voi syntyä labyrintti tai polveileva kartta paikasta A paikkaan B.

3 DOKUMENTIN KATSOMISEN JÄLKEEN

Kaksiosainen tutkielma flow'sta

Dokumentissa Vehka Kurjenmiekka kuvailee, kuinka kirjoittaminen tarjoaa hänelle keskittymisen tilan, jossa hänellä on äärimmäisen helppo olla. Hän ikään kuin astuu tarinaan sisälle ja kokee sen intensiivisesti. Tässä tehtävässä perehdyt flow'hun ja keskittymiskykyyn sekä teoriassa että käytännössä.

A. TEORIA: Selvitä, mitä psykologiassa kerrotaan flow-tilasta. Käytä lähteinä esimerkiksi psykologian ja muiden sopivien tieteenalojen oppikirjoja ja artikkeleita, tietokirjoja, luotettavia internet-lähteitä ja dokumentteja. Ks. esim:

- Lauri Järvilehto: Mestariajattelijan työkalut (Tammi 2023)

Valmistele löytämiesi tietojen pohjalta tiivis esitys, esim. diaesitys, ajatuskartta tai vastaava. Merkitse lähteet huolellisesti niin, että tekstissäsäsi on selvää, mikä tieto on peräisin mistäkin lähteestä.

B. KÄYTÄNTÖ: Kokeile flow-tilan etsimistä 7 päivän ajan. Valitse tähän käytännön harjoitukseen jokin asia, jonka tekemisestä nautit ja joka tarjoaa sopivasti haasteita. Jonkun lempipuuha on toisen hirtitys – vain sinä tiedät, mikä tekeminen tähän kannattaa valita!

Kokeile valitsemaasi tekemistä säännöllisesti: joka päivä tai ainakin useampana päivänä viikon aikana. Flow ei välttämättä onnistu kertayrityksellä, se on täysin normaalia. Päätä, että pysyt tekemisen äärellä silti vähintään tietyn ajan. Esimerkiksi jatkat liikuntalajia puoli tuntia tai teet leipomisen loppuun asti, vaikka ei niin huvittaisikaan.

Aina tekemisen jälkeen kirjoita heti nopeat muistiinpanot ennen kuin kokemus haihtuu mielestä. Millaista tekeminen oli? Pääsitkö keskittymisen tai jopa flow'n tilaan? Miltä se tuntui? Jos et päässyt keskittymisen tilaan, osaatko analysoida, mikä oli keskittymisen esteenä tänään? Huom! Ole aina armollinen itseäsi kohtaan, ja kiinnitä huomiota sävyyn, jolla puhut itsellesi!

Raportoi myöhemmin havainnoistasi joko koulussa, ystävälle tai päiväkirjassasi.

4 ITSEILMAISUA!

Kirjoita fantasiatarina.

Miten keksiä aihe, mistä kirjoittaa? Vehka Kurjenmiekkä pohtii mm. sitä, että kun tietää tarinan olevan merkityksellinen itselle, se on varmasti merkityksellinen myös jollekin muulle. Tämänkin tekstin voit siis kirjoittaa itsellesi – se voi olla erinomainen lähtökohta kirjoittamiseen. Millaisen tarinan juuri sinä haluaisit lukea? Millaisen tarinan olisit halunnut lukea nuorempana? Millainen tarina maailmasta ehkä vielä puuttuu?

Voit halutessasi käyttää omia lapsuuden- tai nuoruudenkokemuksiasi. Voit käsitellä niitä fantasian kautta. Uskottava fantasia voi syntyä siten, että fantasiamaailmassa on ripaus tositarinaa.

Hae inspiraatiota Kurjenmiekan dokumentista ja hänen käyttämistään keinoista. Millaisista tarinoista ja kirjoista itse nautit? Millaisen fantasiamaailman sinä haluaisit kuvitella, kun ei tarvitse välittää kaikista tämän maailman realiteeteista? Hyvä teksti syntyy silloin, kun kirjoitat juuri omasta jutustasi. Kuten Kurjenmiekkä kertoo dokumentissa, oma ääni voi löytyä etsimällä ja kokeilemalla erilaisia tyylejä.

Kurjenmiekkä käy dokumentissa läpi pitkään pitämäänsä päiväkirjaa. Oletko sinä kirjoittanut päiväkirjaa? Entä jos päiväkirja siirrettäisiinkin fantasiamaailmaan – millaista päiväkirjaa kirjoitaisi rinnakkaismaailmassa elävä hahmo?

Tarinoita voi myöhemmin julkaista esimerkiksi koulun yhteisessä blogissa.

III LUKUTEHTÄVÄ

Matkoja muihin maailmoihin

OHJELMA 10: Vaihtoehtoisten todellisuuksien fantasiaa

Johanna Försterin ensimmäisessä nuorille aikuisille suunnatussa kirjassa *Unien sirkus* Juulin arkinen maailma alkaa oudosti säröillä, ja hän päätyy etsintäretkelle halki merkilliseksi muuttuneen lähitulevaisuuden Euroopan. **Niklas Ahnbergin** *Daniel Dark* -sarjan toisessa osassa *Poika joka paransi haavat* päähenkilö Daniel aloittaa uuden elämän Japanin Osakassa. Kuinka kuvitella eläväksi mahdollinen maailma vieraalla maaperällä? Miltä tuntuu matkustaa mielikuvituksen voimin, ja millaista taustatutkimusta täytyy tehdä jotta voi luoda vieraan valtion vaihtoehtotodellisuudesta uskottavan?

1. Lue kirja, jossa matkustetaan toiseen maailmaan tai kulttuuriin – joko konkreettisesti tai vertauskuvallisesti. Lue esimerkiksi fantasiakirja, jossa on luotu kokonaan oma maailmansa tai jossa tuodaan meidän maailmaamme fantastinen elementti. Tai lue elämäkerta ihmisestä, joka on elänyt erilaisessa ympäristössä ja kulttuurissa kuin sinä. Voit valita kirjan liitteenä olevalta listalta (Liite 1).

2. Kun olet lukenut kirjan, valmistelee sen pohjalta suullinen ilmaisutehtävä (Liite 2).

3. Katsokaa luokassa yhdessä paneelikeskustelu ”Vaihtoehtoisten todellisuuksien fantasiaa”, jossa kirjailijat Johanna Förster ja Niklas Ahnberg kertovat fantasiateoksistaan. Försterin teoksessa matkustetaan lähitulevaisuuden Euroopan halki, Ahnbergin romaanissa taas aloitetaan uusi elämä Japanissa. Tee muistiinpanoja paneelista:

- Millaista taustatyötä kirjailijat ovat tehneet?
- Miten he ovat luoneet teoksensa fantasiamaailman tai miljöö?
- Mitä muuta saat tietää fantasian kirjoittamisesta?

4. Kirjoita matkakertomus.

- Käytä paneelikeskustelusta saamiasi tietoja ja vinkkejä. Tee tarpeellista taustatyötä ja kirjoita matkakertomus joko todelliseen tai keksittyyn maailmaan.
- Voit kirjoittaa matkasta siihen maailmaan tai kulttuuriin, josta luit kirjan. Matkakertomuksesi voi olla samalla myös fanifiktiota.
- Voit luoda itse fantasiamaailman ja sijoittaa sinne sankarin tekemän matkan (ns. quest-fantasia, sankarilla on tehtävä, jonka suorittaakseen hänen täytyy lähteä matkalle).

- Voit myös kirjoittaa matkakertomuksen, joka pohjautuu omiin kokemuksiisi ja tosi-tapahtumiin. Millaisen matkan olet tehnyt vieraaseen, uuteen ympäristöön? Mitä opit matkallasi, ja mitä muut voisivat oppia kertomuksestasi?
- Minkä tahansa aiheen tähän valitsetkaan, suunnittele kertomus, jossa on alku, keski-kohta ja loppu. Mieti, millaisia vaiheita ja tapahtumia, välietappeja matkan varrella tulee.
- Panosta miljöön kuvaukseen ja maailmanluontiin.
- Panosta myös siihen, miten esittelet eri kulttuureissa elävät ihmiset tai hahmot, joita matkan varrella kohdataan. Millaista representaatiota tarinassasi on? Miten vältät kulttuurisen omimisen vaarat ja kirjoitat ehkä itsellesi vieraasta kulttuurista kunnioittavasti?

LIITE 1 Kirjoja, jotka vievät erilaisiin maailmihin ja kulttuureihin

TIETOKIRJALLISUUTTA, MUISTELMIA, TOSITARINOITA

- Ujuni Ahmed & Elina Hirvonen: Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin (WSOY 2022), vapaudesta, omaksi itseksi kasvamisesta ja naisen asemasta
- Harri Ahonen: Muinaislinnat ja linnavuoret – Historiallisia retkikohteita (SKS 2024), historiallisia retkiä Suomessa
- Antti Helin: Kuinka kapteeni Cook keitettiin (WSOY 2023), kummallisia tapauksia matkailun historiasta
- Sanna Hukkanen: Taiga – Etnograafinen matkakertomus (Zum Teufel 2023), sarjakuvamuotoinen matka Venäjän vähemmistökansojen pariin
- Pekka Isaksson & Jouko Jokisalo: Orjuuden arvet (Into 2024), orjuuden historiaa antiikin ajoista nykyaikaan
- Tuija Kauppinen: Joutilaita kilometrejä – Polkupyörällä Etelä-Amerikan halki (Kirjapaja 2024), matkakertomus
- Ilmari Käihkö: Sotilaan päiväkirja – Kuinka rauhanturvaaminen muuttui kriinhallinnaksi (Gaudeamus 2024), kaunistelematon kuvaus YK:n rauhanturvaajan arjesta
- Tuomas Kyrö: Alekski Suomesta (WSOY 2023), elämäkerta suomalaisen äidin ja senegalilaisen isän pojasta Aleksista, joka lähti jo 18-vuotiaana ammattisotilaaksi maailmalle
- Ann-Mari Leinonen: Suomalaistaistelijana Ukrainassa (WSOY 2024), suomalainen Arttu kertoo kokemuksiaan sodasta
- Lora Lorenzo ja Baba Lybeck: Lola (Into 2023), elämää Somaliassa ja Suomessa
- Kirsikka Myllyrinne: Menetyksestä ja maasta (Avain 2024), kokemuksia ilmastonmuutoksen vaikutuksista Kyrpoksella asuvalta kirjailijalta
- Katriina Ranne (toim.): Maapallo puun latvassa – Afrikkalaisia kirjoituksia (Gaudeamus 2024), myyttejä, tarinoita ja filosofista pohdintaa ihmisenä olemisen perimmäisistä kysymyksistä
- Laura Saari: Anne Frank – Elämä ja päiväkirja (Oppian 2023) **SELKOKIRJA**, Anne Frankin perhe piiloutui ullakolle, kun natsit vainosivat juutalaisia
- Jenni Stammeier: Tyttö maissipellossa – Anna Jokisen mysteerikuolema (Docendo 2022), suomalaisten siirtolaisten elämää Yhdysvalloissa 1900-luvun alussa

REALISTISTA FIKTIOTA

- Hassan Blasim: Täyslaidallisia – Kootut novellit. Suomentanut Sampsa Peltonen (WSOY 2023), satiiria ja surrealismia hyödyntäviä novelleja irakilaisyyntyiseltä kirjailijalta
- Aino Frilander: Los Angeles -esseet (Kosmos 2023), auringonpaistetta, pandemiaa ja roihuvia maastopaloja ikonisessa kaupungissa
- Emma Kantanen: Jos sataa, älä tule (Gummerus 2022), rankka kertomus suomalaisesta naisesta, joka hakeutuu underground-yhteisöön Australiassa
- Tuula Moilanen: Punaisen auringon varjoissa – kertomuksia japanilaisesta elämästä (Reuna 2023), kahdeksan novellia eri-ikäisistä japanilaisista
- Elina Rouhiainen: Tuntematon taivas (Tammi 2022), tarina sodasta ja rakkaudesta Venäjällä vuonna 2002

FANTASIAA JA MUUTA SPEKULATIIVISTA FIKTIOTA

- Niklas Ahnberg: Poika joka paransi haavat. Daniel Dark 2 (Aula), kauhujännärisarjan toinen osa sijoittuu Japanin Osakaan
- Edith Arkko & Magdalena Hai (toim.): Sydänten salonki – Queer-romanttisia tarinoita (Osuuskumma 2023), kokoelma queer-rakkaustarinoita, jotka sijoittuvat erilaisiin historiallisiin miljöisiin
- Johanna Förster: Unien sirkus (S&S 2024), matka kummalliseksi muuttuneen Euroopan halki
- Mikko Kalajoki: Lanz Kalmar – Viimeinen perillinen (WSOY 2024), uuden toiminnallisen sarjan alku totalitaarisessa yhteiskunnassa
- Tuomas Kilpi: Inka (Oppian 2023) **SELKOKIRJA**, vaihtoehtohistoriallinen romaani inkojen imperiumista
- Vehka Kurjenmiekka: Kellopelisydän (Aula 2023), fantasiaromaani salamurhaajista maailmassa, jossa meri on tärkeä elementti
- Katariina Kärkelä: Pohjan Kruunu (Aviador 2023), talvinen myyttinen maailma
- Satu Leisko: Ihmisenhaltija (Avain 2024) **SELKOKIRJA**, myyttejä ja muodonmuutoksia pienessä kylässä Suomessa
- Eve Lumerto: Rummuttaja (Nysalor 2023), ihmissuhdepainotteinen fantasiaromaani maailmasta, jossa musiikilla on tärkeä rooli
- J.S. Meresmaa & Anni Kuu Nupponen (toim.): Tinarinnat – Kalevalan naisten uudet tarinat (Hertta 2024), Kalevalasta ammentavia moderneja tulkintoja naishahmojen näkökulmasta
- J.S. Meresmaa: Tytär hämärän, piika pimeään (Myllylahti 2023) ja Poika valkean, renki raudan (Myllylahti 2024), maanläheistä magiaa tarjoileva duologia
- Anniina Mikama: Myrrys, selkomukautus Riikka Tuohimetsä (Avain 2024) **SELKOKIRJA**, historiallinen fantasiaromaani myrryn eli tietäjän oppilaasta
- Anniina Mikama: Tulen ja tuhkan tyttäret (WSOY 2023), seikkailufantasiaa 1500-luvun Irlannissa
- Elina Pitkäkangas: Sang (WSOY 2022) ja jatko-osa Naraka (WSOY 2024), Aasiasta ammentava fantasiaa ja dystopiaa yhdistävä maailma
- Elina Rouhiainen: Aistienvartija, selkomukautus Mirjami Häkkinen (Avain 2023) **SELKOKIRJA**, maagista realismia Irlannissa
- Katinka Sarjanoja: Kisälli (Voikukka Kustannus 2023), tarina ympäristöongelmien runtelemasta maailmasta ja nuoresta vartijaoppilaasta
- Karoliina Tervonen: Kirjokansi (Haamu 2023), fantasiaa, kostoretkiä ja onnen etsintää kansanperinteestä ammentavassa maailmassa

LIITE 2 Eläytymään! – Suullisia ilmaisharjoituksia luetun kirjan pohjalta

Valmistele yksi seuraavista esityksistä. Kaikkien tehtävien tavoitteena on eläytyminen kirjan henkilön kokemuksiin, empaattinen lähestyminen ja uusien näkökulmien etsiminen. Kokeile siis mahdollisimman aidosti siirtyä toisen henkilön saappaisiin! Tavoitteena on samalla esitellä muille, millaisen kirjan olet lukenut ja millaiseen kulttuuriin olet sen kautta tutustunut.

I Kuuma tuoli

Valmistaudu esittämään lukemasi kirjan päähenkilöä tai lukemasi kirjan maailmassa/kulttuurissa elävää henkilöä. Kirjoita muistiinpanoja hänen elämästään, kokemuksistaan ja ajatuksistaan sekä maailmasta, jossa hän elää, jotta voit vastailta sujuvasti. Muut luokkalaiset tai ryhmäläiset asettuvat rinkiin ympärillesi ja kysyvät kokemuksistasi ja mielipiteistäsi. Pysy roolissa ja vastaa hahmon näkökulmasta.

II Monologi

Valmistele kirjan hahmon puheenvuoro, jonka hän voisi pitää jossain keskeisessä vaiheessa tarinaansa. Mitä hän ajattelee kohdatessaan vaikeuksia tai jonkin haastavan valinnan elämässään? Miten hän ajattelisi ääneen? Miten hän muisteli menneitä tapahtumia? Tai onko hän juuri nyt vaikkapa rakastunut ja koettaa sanallistaa kokemustaan ääneen? Voit ottaa monologiin mukaan rekvisiittaa, esimerkiksi tarinassa tärkeitä esineitä. Myös musiikki tai laulu voivat olla osa esitystä.

III Matkaoppaan puhe

Suunnittele puheenvuoro, jossa kirjan päähenkilö tai itse keksimäsi, lukemasi kirjan maailmassa elävä hahmo mainostaa kuulijoille matkakohdetta. Jos siis luit esimerkiksi fantasia- maailmaan sijoittuvan kirjan, valmistele markkinoiva ja innostunut puhe, jossa houkutel- laan lähtijöitä tuohon maailmaan. Mieti, miten esittelet maailmaa, paikkakuntaa tai maata kuulijoille, jotka eivät sitä tunne. Voit suunnitella, millainen reitti tai ohjelma järjestämälläsi valmistamatkalla olisi. Hyödynnä mainonnan keinoja ja matkaesitteiden ja -mainosten tyyliä sekä sanastoa.

IV Vaikuttava puhe

Valmistele mielipidepuhe, jonka kirjan hahmo voisi pitää. Mihin asiaan yhteiskunnassaan hän haluaisi ottaa kantaa? Onko hänellä jokin konkreettinen tarve puheen pitämiselle, esimerkiksi joukkojen kokoaminen taisteluun jonkin asian puolesta dystopiamaailmassa? Tai matkatovereiden etsiminen quest-fantasiamatkalle? Onko hän hakeutumassa poliittiseksi päättäjäksi ja havittelee äänestäjiä? Katso malliksi muutamia vaikuttavia puheita, ja pohdi puheen rakennetta ja retorisia keinoja. Millä tyylillä juuri tämä hahmo pitäisi puheen; kuinka rauhallinen tai aggressiivinen hän esimerkiksi olisi?